

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

Komunikat konsultanta krajowego w dziedzinie medycyny rodzinnej z dnia 18 września 2024 r. dotyczący szczepień przeciw HPV

Informacja dla przychodni POZ

Od 1 czerwca 2023 roku w Polsce jest realizowany Powszechny Program Szczepień Ochronnych przeciwko HPV, realizowany w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej.

W związku z niewystarczającą realizacją programu w jego dotychczasowym kształcie, reagując na głos ekspertów, Ministerstwo Zdrowia wprowadziło zmiany w programie, dzięki którym mamy szansę osiągnąć lepsze wyniki zaszczepienia populacji dzieci i nastolatków przeciwko HPV.

Poniżej przedstawiam aktualne informacje o programie:

- Program szczepień jest realizowany u dzieci (dziewczynek i chłopców) po ukończeniu 9 roku życia, do ukończenia 14 roku życia** – od 1 września 2024 została obniżona dolna granica wieku udziału w programie, do wieku zgodnego z rejestracją szczepionek (ukończony 9 rok życia).
- W programie dostępne są obie zarejestrowane na rynku szczepionki: **9-walentna (Gardasil 9)** i **2-walentna (Cervarix)**. Rodzic może zdecydować, którą szczepionką ma być zaszczepione dziecko.
- Są to szczepienia zalecane, a zatem dobrowolne.** Decyzja o szczepieniu podejmowana jest przez rodzica, a następnie przez lekarza POZ na podstawie przeprowadzonego badania kwalifikacyjnego.
- Szczepienie odbywa się **w schemacie dwudawkowym** (druga dawka jest podawana w terminie 6-12 miesięcy od dawki pierwszej).
- Dzieci, odpowiadające wiekowo kwalifikacji do szczepienia, które na dzień rozpoczęcia programu otrzymały już pierwszą dawkę szczepienia (poza programem) mogą otrzymać kolejną dawkę już w ramach programu.
- Dla osób urodzonych w 2010 r. szczepienie musi być rozpoczęte do ukończenia 14. roku życia i może być zakończone po ukończeniu 14. roku życia (z zachowaniem dwudawkowego schematu).
- Program nie przewiduje realizacji szczepienia w schemacie trzydawkowym, niezależnie od terminów szczepień planowanych indywidualnie lub wskazań medycznych.

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

Od 1 września 2024 dziecko kwalifikujące się wiekowo do programu może zostać zaszczepione:

- w szkole, do której uczęszcza
- w każdej przychodni POZ (optymalnie w swojej przychodni, gdzie jest złożona deklaracja dziecka do lekarza POZ)

SZCZEPIENIA W SZKOŁACH

Od 1 września 2024 powstała możliwość realizacji szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciwko HPV w szkole, do której uczęszcza dziecko. Szczepienia w szkołach przeprowadzane są przez zespoły szczepiące, przy czym w skład jednego zespołu wchodzi osoba kwalifikująca i osoba wykonująca szczepienia (lekarz i pielęgniarka).

Nie jest wymagana obecność rodzica podczas szczepienia, ale konieczne jest podpisanie zgody na szczepienie dziecka oraz oświadczenia i deklaracji wyboru szczepionki.

Aby akcja szczepień w szkole była możliwa, konieczne jest nawiązanie współpracy przez dyrektora szkoły z wybraną, dowolną przychodnią POZ. Poniżej przedstawiam szczegóły organizacyjne:

1. Rola dyrektora szkoły w procesie szczepień:

- wskazanie koordynatora szczepień w szkole odpowiedzialnego za koordynację szczepień w szkole, kontakt z PSSE oraz POZ,
- wybór przychodni POZ, która przeprowadzi szczepienia na terenie szkoły i uzgodnienie terminów szczepień,
- zarządzanie procesem komunikacji z rodzicami z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych,
- zebranie dokumentów od rodziców/opiekunów prawnych dzieci,
- organizacja miejsca szczepienia (w porozumieniu z POZ),
- przekazanie do PSSE informacji o łącznej liczbie deklaracji rodziców ze wskazaniem liczby preparatów zadeklarowanych do podania.

2. Rola kierownika POZ:

- potwierdzenie gotowości do przeprowadzenia szczepień, uzgodnienie terminów ich realizacji,
- zamówienie szczepionki w PSSE (informacje dot. liczby złożonych deklaracji oraz rodzajów szczepionek POZ uzyskuje od szkoły po zebraniu dokumentów od opiekunów prawnych dzieci). Zapotrzebowanie składane jest przez POZ do PSSE właściwej dla danego podmiotu leczniczego, na zasadach przyjętych dla szczepień obowiązkowych,
- zapewnienie personelu i dochowanie procedur medycznych dotyczących realizacji szczepień.

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

3. Rola Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej:

- wsparcie informacyjne i promocyjne programu, działania wspomagające Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji Narodowej na rzecz promowania włączenia się szkół do programu,
- doradztwo w zakresie przygotowania miejsca do szczepień w szkole, w tym możliwość wizytacji w szkole,
- zbieranie informacji ze szkół o liczbie deklaracji i potwierdzeniu chęci przystąpienia szkoły do programu,
- wydawanie zamówionych dawek dla POZ na potrzeby realizacji szczepień w szkole.

4. Przygotowanie do realizacji szczepień w szkole

- **Inicjatorem akcji szczepień w szkole jest dyrektor szkoły**, którego zadaniem jest znalezienie przychodni POZ, która przeprowadzi szczepienia na terenie szkoły i uzgodnienie terminów szczepień. Dyrektor może wyznaczyć do tych zadań koordynatora.
- Terminy szczepień ustalane są pomiędzy koordynatorem szczepień w szkole/ dyrektorem, a kierownikiem POZ. POZ wyznacza termin podania drugiej dawki dla zaszczepionych uczniów i decyduje o formie przekazania tej informacji do przedstawiciela ustawowego ucznia.
- Za przeprowadzenie szczepień przeciw HPV w szkole odpowiada kierownik placówki POZ lub osoba upoważniona.
- Kwalifikacja i wykonanie szczepienia przebiegają zgodnie z ogólnymi zasadami dla szczepień.
- **Do szczepienia przeciw HPV wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego dziecka na świadczenie profilaktyczne (przeprowadzenie szczepienia), złożona na przygotowanym wzorze.** Zgody i oświadczenia są dołączane do dokumentacji medycznej przechowywanej przez POZ. Lekarz kwalifikujący przeprowadza szczepienie u danego dziecka na podstawie otrzymanej podpisanej „Deklaracji przedstawiciela ustawowego dziecka dotyczącej szczepienia przeciw HPV w szkole” oraz podpisanego „Oświadczenia i zgody przedstawiciela ustawowego dziecka dotyczącej szczepienia przeciw HPV w szkole”. Wypełnione formularze są przekazywane lekarzowi kwalifikującemu do szczepień najpóźniej w dniu szczepienia. Deklaracja i oświadczenie składane są każdorazowo przy szczepieniu, zarówno pierwszą jak i drugą dawką.
- Do przeprowadzenia szczepienia w szkole nie jest wymagana dodatkowa dokumentacja medyczna dostarczana przez opiekunów prawnych, w tym m.in. kserokopia karty uodpornienia.

5. Obecność rodzica podczas szczepień

- **Rodzic nie musi (ale może) być obecny** podczas szczepienia dziecka w szkole.
- Rodzic może upoważnić inną osobę, która podczas szczepienia będzie towarzyszyła dziecku i sprawowała nad nim faktyczną opiekę (**opiekun faktyczny**). W szkole taką opiekę nad uczniami sprawuje nauczyciel.

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

-
- Podczas składania „*Deklaracji przedstawiciela ustawowego dziecka dotyczącej szczepienia przeciw HPV w szkole*” rodzic wyraża zgodę na szczepienie dziecka bez jego obecności w szkole.

6. Organizacja szczepień w szkole

- W pomieszczeniach, w których będą wykonywane szczepienia powinny zostać wyodrębnione stanowiska: punkt badań, stanowisko szczepień, miejsca do oczekiwania dla osób przed i po szczepieniu. Punkt badań i stanowisko szczepień, powinny być oddzielone co najmniej parawanem.
- Personel POZ zapewnia bezpieczeństwo procesu wykonywanych szczepień i podawania szczepionki.
- **Dla usprawnienia przeprowadzania szczepień w szkole zaleca się wyznaczenie przez dyrektora szkoły osoby kierującej ruchem dzieci**, do zadań której będzie należeć m.in.: zapraszanie do miejsca oczekiwania na szczepienie, pilnowanie porządku i liczby osób znajdujących się w strefie oczekiwania na szczepienie, pilnowanie porządku w pomieszczeniu obserwacji pacjentów po szczepieniu, powiadamianie personelu w sytuacji zgłaszania lub zaobserwowania złego samopoczucia osoby zaszczepionej, wymiana bieżących informacji między personelem a kierownictwem szkoły w razie zaistnienia takiej potrzeby.

7. Raportowanie i rozliczanie szczepień p/HPV w szkole

Na prawidłową realizację szczepienia przeciw HPV w ramach powszechnego programu szczepień w szkole składa się:

- kwalifikacja do szczepienia i jego wykonanie na terenie szkoły, u ucznia danej szkoły, przez osoby uprawnione zgodnie z przepisami,
- dokonanie wpisu w elektronicznej Karcie Szczepień potwierdzającego kwalifikację do szczepienia oraz podanie szczepionki (kod ICD-9: kod 99.559 (szczepienie przeciw HPV) z zaznaczeniem finansowania: „**Publiczne – szczepienie w szkole**”,
- wykonanie szczepienia w szkole finansowane jest w kwocie **82,92 zł**,
- do czasu uproszczenia przepisów – aby uzyskać finansowanie za wykonanie szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV w szkole - sprawozdaje się usługę do NFZ (5.01.00.0000275 - Wykonanie zalecanego szczepienia przeciwko Ludzkiemu Wirusowi Brodawczaka (HPV) **w placówce szkolnej**),
- UWAGA: aktualnie do rozliczenia konieczne jest zarówno wpisanie szczepienia do elektronicznej Karty Szczepień, jak i sprawozdanie usługi do NFZ (kod 5.01.00.0000275 - wykonanie zalecanego szczepienia przeciwko Ludzkiemu Wirusowi Brodawczaka (HPV) w placówce szkolnej),

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

- **nie można rozliczać tego świadczenia przy użyciu szczepionki spoza programu ani dla ucznia z innej szkoły ani wykonanego poza szkołą.**

SZCZEPIENIA W PRZYCHODNIACH POZ

1. Od 1 września 2024, każda przychodnia POZ ma obowiązek zapewnić możliwość zaszczepienia w ramach programu swoim podopiecznym, spełniającym kryteria kwalifikacji do programu szczepień p/HPV.
2. Można szczepić p/HPV także dzieci spoza listy aktywnej danego POZ.
3. **Nie ma już wymogu zapisów przez centralną e-rejestrację** (ale można z niej nadal korzystać).
4. Zapotrzebowanie na szczepionki składa się do PSSE (jak na bezpłatne szczepionki w ramach PSO).
5. Do szczepienia kwalifikuje lekarz, wykonuje je osoba uprawniona (pielęgniarka lub lekarz).
6. **Szczepienie wprowadza się do elektronicznej Karty Szczepień** (przez gabinet.gov.pl lub program gabinetowy, jeśli ma on taką możliwość). ICD-9: kod 99.559 (szczepienie przeciw HPV z zaznaczeniem finansowania: „Publiczne – szczepienie w punkcie szczepień”). W karcie szczepień należy też wpisać dane szczepionki EAN i serię/datę ważności.
7. Szczepienie w ramach powszechnego programu jest finansowane w kwocie **33,37 zł za podanie jednej dawki**.
8. Do czasu zmiany (uproszczenia) przepisów – aby uzyskać finansowanie za wykonanie szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV - sprawozdaje się usługę do NFZ (kod 5.01.00.0000235 - wykonanie zalecanego szczepienia przeciwko Ludzkiemu Wirusowi Brodawczaka (HPV)).
9. **UWAGA: aktualnie do prawidłowego rozliczenia konieczne jest wprowadzenie danych do elektronicznej Karty Szczepień ORAZ sprawozdanie usługi do NFZ.**

UWAGA: szczepienie przeciwko HPV może być wykonane także poza programem szczepień.

- Szczepionka 2-walentna (Cervarix) jest refundowana w 100% (bezpłatna) dla dzieci 9-18 r.ż. Dla osób dorosłych jest refundowana w 50%. Szczepionkę kupuje się (odbiera) w aptece, na podstawie recepty wystawionej przez lekarza.
- Szczepionka Gardasil 9 jest szczepionką pełnopłatną.
- Szczepić mogą się także osoby dorosłe, zarówno kobiety, jak i mężczyźni.
- U osób po ukończeniu 14 roku życia obowiązuje 3-dawkowy schemat szczepienia.

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

INFORMACJA NA TEMAT HPV

Wirus brodawczaka ludzkiego (ang.: human papillomavirus – HPV) jest najczęstszą przyczyną infekcji narządów płciowych u ludzi. W większości przypadków zakażenie przebiega bezobjawowo i ulega samoistnej remisji. Jednak u kilku do kilkunastu procent zakażonych dochodzi do rozwoju zmian chorobowych w różnych lokalizacjach. Dotychczas zidentyfikowano około 200 genotypów wirusa, spośród których 14 uznawanych jest za genotypy wysokiego ryzyka rozwoju zmian nowotworowych. HPV odpowiada za rozwój stanów przedrakowych i nowotworów szyjki macicy, prącia, sromu oraz nowotworów głowy i szyi. Około 70% nowotworów szyjki macicy na świecie jest wywoływanych przez HPV 16 i 18, a genotyp 16 dominuje we wszystkich HPV-zależnych nowotworach. Nie ma dostępnych leków przeciwko HPV, natomiast istnieją szczepionki, które zmniejszają ryzyko wystąpienia nowotworów spowodowanych wirusem.

W 2020 roku WHO ogłosiło światową strategię eliminacji nowotworów szyjki macicy, aby zmniejszyć ich występowanie, redukując wpływ na zdrowie publiczne. Zgodnie z tą strategią, do 2030 roku 90% dziewcząt w wieku do 15 lat powinno być zaszczepione przeciw HPV. Aktualnie procent zaszczepienia w populacji Polski znacznie odbiega od docelowych wartości, pomimo dostępności bezpłatnych preparatów dla pacjentów w tej grupie wiekowej.

Dla uzyskania maksymalnego efektu populacyjnego szczepionki powinny być podawane osobom przed kontaktem z wirusem, czyli przed inicjacją seksualną. Przeciwwskazaniem do realizacji szczepień jest wystąpienie w przeszłości ciężkiej reakcji alergicznej na którykolwiek ze składników szczepionki lub po jej poprzedniej dawce.

W związku z powyższym proszę o podjęcie działań mających na celu zwiększenie wyszczepialności przeciwko HPV u dzieci.

Konsultant krajowy w dziedzinie medycyny rodzinnej

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Gdzie szukać informacji o szczepieniach przeciwko HPV:

- <http://www.gov.pl/hpv>
- <https://ezdrowie.gov.pl/portal/home/badania-i-dane/raport-o-szczepieniach-przeciwko-wirusowi-brodawczaka-ludzkiego-hpv>
- <https://szczepienia.pzh.gov.pl/dla-lekarzy/>

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

Opracowano na podstawie:

1. Nowakowski A, Jach R, Szenborn L, et al. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników, Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej, Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej, Polskiego Towarzystwa Wakcynologii oraz Polskiego Towarzystwa Kolposkopii i Patofizjologii Szyjki Macicy w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko zakażeniom wirusami brodawczaka ludzkiego w Polsce. Lekarz POZ. 2022;8(3).
2. Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 27 października 2023 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024 (Dz.Urz. Min. Zdr. 2023.100) <https://dziennikmz.mz.gov.pl/legalact/2023/100/>
3. Zalecenia Ministra Zdrowia dotyczące realizacji szczepień przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) w ramach powszechnego programu szczepień, obowiązujące od 1 września 2024 r.
4. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papilloma-virus-and-cancer> (dostęp 09.2024 r.)
5. Charakterystyka Produktu Leczniczego Cervarix (dostęp: 09.2024 r.)
6. Charakterystyka Produktu Leczniczego Gardasil 9 (dostęp: 09.2024 r.)